

Profesionālās izglītības kompetences centrs
Nacionālā Mākslu vidusskola
Rīgas Horeogrāfijas Skola
Profesionālās ievirzes izglītības

Klavieru nodaļa

Autori: I.Ruzina
O.Apsalone
A.Berezovska

2019.g.

Ritma izjūtas attīstība

Ritms ir viens no galvenajiem mūzikas pamatelementiem. Ritms – mūzikas skaņu ilguma un akcentu savstarpēja attiecība, viens no mūzikas izteiksmības un formveides pamatlīdzekļiem.

Ritms ir cits citam kādam sekojoša elementa (piemēram, skaņu, zilbju, kustību) periodiska vai vienmērīga atkārtotā secībā un kas viegli uztverama mūzikā un literatūrā, kur ritmu veido pantmērs. Ritms mūzikā ir sastopams notīs, bet literatūrā ir sastopams tautasdziesmās un dzejā. Vēl ritms ir sastopams dziesmās, dejās un darbā. Ritmam ir vienmērīgums jeb skaņu ilgumu attiecības.

Ritms var būt:

- vienmērīgs
- nevienmērīgs

Vienmērīgam ritmam raksturīgi vienādi nošu ilgumi.

Vienmērīgi ritmi rada mierīgus, gaišus, nosvērtus tēlus. Tomēr, ja skaņdarbs ilgstoši skan tādā ritmā, tas sāk garlaikot. Vienmērīgs ritms saprotams tautasdziesmās.

Nevienmērīgam ritmam raksturīga dažādu nošu ilgumu maiņa.

Īpaša nozīme ritmam ir deju mūzikā. Katrai dejai ir savs īpatnējs ritms, kas atklājas pavādjumā vai melodijā.

- Polka - 2/4 taktsmērā;
- Valsis - 3/4 taktsmērā;
- Mazurka - 3/4 taktsmērā;
- Polonēze - 3/4 taktsmērā.

Ritma izjūta ir spēja aktīvi (kustībās) pārdzīvot mūziku, sajūst mūzikas ritma emocionālo izteiksmīgumu un precīzi to atveidot. Mūzikā ar ritma izjūtu saprot spēju uztvert un atveidot laika attiecības mūzikā. Ritma izjūtai ir motoriska daba. Ritma uztveres vizualizācijā iespējamas dažādas kustību reakcijas: kustības ar galvu, rokām, kājām, visu ķermeni. Mūzika bez ritma neeksistē, mūzikas pilnvērtīga uztvere ir ritmiska uztvere, aktīvs process, kas nevis ietver tikai vienkāršu mūzikas klausīšanos, bet līdzdalību ar ķermeņa kustībām. Mūzikas ritms ir emocionāla satura izteiksmes līdzeklis. Ritma izjūta ir emocionāls kritērijs. Svarīgi ir tas, ka muzikāli ritmiskā izjūta var attīstīties tikai muzikālas darbības procesā.

Bet ne visiem skolēniem ir ritma izjūta. Vieksmīgas ritma izjūtas attīstībai bija izstrādāti ritma vingrinājumi.

Ritma attīstības vingrinājumi.

1.klase.

1. vingrinājums.

- Skolotājs plaukšķina – audzēknis atkārt.
- Skolotājs klauvē – audzēknis to pašu ritmu izplaukšķina.
- Skolotājs spēlē – audzēknis izplaukšķina to, ko spēlēja skolotājs.

2. vingrinājums.

- 4 soļus uz priekšu (ceturtdaļnotis) un vienlaicīgi uz katru soli lietot vienzilbīgus vārdus, piemēram „bērzs” (4 reizes).

Soļi: ♪ ♪ ♪ ♪

Vārds: Bērzs, bērzs, bērzs, bērzs.

- pievienot soļiem plaukšķus ar rokam, lietot vienzilbīgus vārdus, piemēram „bērzs”.

Soļi: ♪ ♪ ♪ ♪

Plaukšķi: ♪ ♪ ♪ ♪

Vārds: Bērzs, bērzs, bērzs, bērzs.

c) savienot abas darbības – soļus un plaukšķus, lietojot divzīlīgus vārdus, piemēram „liepa”.

Soļi: ♩ ♩ ♩ ♩

Plaukšķi: ♪♪ ♪♪ ♪♪ ♪♪

Vārds: Lie-pa, lie-pa, lie-pa, lie-pa.

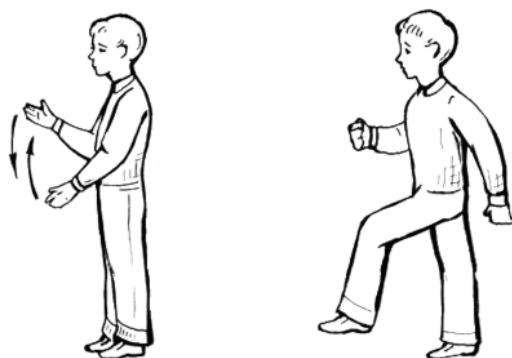

d) atkārtot iepriekšējo punktu, lietojot trīszīlīgus vārdus, piemēram „egļīte”.

Soļi: ♩ ♩ ♩ ♩

Plaukšķi: ♪♪♪ ♪♪♪ ♪♪♪ ♪♪♪

Vārds: Eg-lī-te, eg-lī-te, eg-lī-te, eg-lī-te.

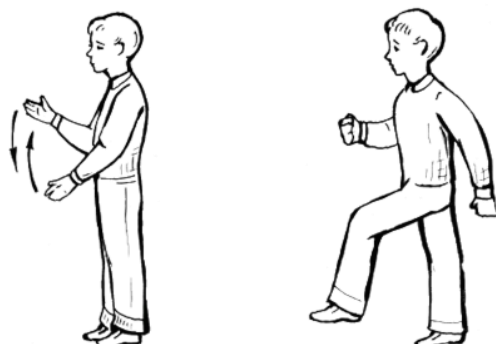

e) atkārtot iepriekšējo punktu, lietojot četrzīlīgus vārdus, piemēram „pīlādzītis”.

Soļi: ♩ ♩ ♩ ♩

Plaukšķi: ♪♪♪♪ ♪♪♪♪ ♪♪♪♪ ♪♪♪♪

Vārds: Pī-lā-dzī-tis, pī-lā-dzī-tis, pī-lā-dzī-tis, pī-lā-dzī-tis.

3. vingrinājums.

a) ar abām rokām vienlaicīgi klauvēt (pa galdu, pa ceļiem utt.) ceturtdaļnošu ritmu, lietot vienzilbīgus vārdus, piemēram „bērzs”.

Kreisā roka: ♩ ♩ ♩ ♩

Labā roka: ♩ ♩ ♩ ♩

Vārds: Bērzs, bērzs, bērzs, bērzs.

b) ar kreiso roku turpināt klauvēt ceturtdaļnošu ritmu, ar labo roku klauvēt astoņdaļnošu ritmu, lietot divzilbīgus vārdus, piemēram „liepa”.

Kreisā roka: ♩ ♩ ♩ ♩

Labā roka: ♪♪ ♪♪ ♪♪ ♪♪

Vārds: Lie-pa, lie-pa, lie-pa, lie-pa.

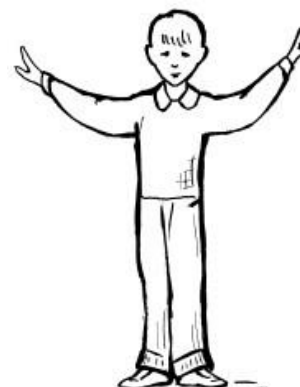

c) ar kreiso roku turpināt klauvēt ceturtdaļnošu ritmu, ar labo roku klauvēt trioles, piemēram „eglīte”.

Kreisā roka: ♩ ♩ ♩ ♩

Labā roka: ♪♪♪ ♪♪♪ ♪♪♪ ♪♪♪

Vārds: Eg-lī-te, eg-lī-te, eg-lī-te, eg-lī-te.

d) ar kreiso roku turpināt klauvēt ceturtdaļnošu ritmu, ar labo roku klauvēt sešpadsmitdaļnošu ritmu, piemēram „pīlādzītis”.

Kreisā roka: ♩ ♩ ♩ ♩

Labā roka: ♪♪♪♪ ♪♪♪♪ ♪♪♪♪ ♪♪♪♪

Vārds: Pī-lā-dzī-tis, pī-lā-dzī-tis, pī-lā-dzī-tis, pī-lā-dzī-tis.

4. vingrinājums.

Atkārtot kustības no trešā vingrinājuma, bet nomainot rokas (kreisā roka izpilda labās rokas kustības, labā roka izpilda kreisās rokas kustības).